

● JUHTKIRI

Äkki õnnestub?!

Lääne-Nigula vallavalitsus arutab täna, kas anda Harjumaal registreeritud ettevõttele Catalana luba rajada Kadarpi-ku vanasse väetiselattu rehvide ümbertöötlemise tehas. Ühe korra on vallavalitsus juba keeldunud, ettevõtja aga ei jäta jonnii.

Ühest küljest tundub, et probleemi nagu polegi. Mida seal arutada? Ettevõtja on erakordselt sihikindel, pole poolteist aastat alla andnud, lubab vana, lagunenenud nõukogudeaegse hoone ära osta, korda teha, rajada uuenduslikku tehnoloogiat kasutava taaskasutus(näidis)tehase ja tekitada 50-70 uut töökohta. Teisest küljest pole ettevõtjal varasemast suurt midagi ette näidata. Suurejooneline plaan tundub utoopiline. Samas, mine tea – äkki õnnestub?!

Catalana plaan ei ole midagi enneolematut. Kümme aastat tagasi ostis tallinlase Kalev-Martin Mägi juhitav Eakate Hooldekodu OÜ Kirnas nõukogudeaegse korterelamu, kuhu kavatses rajada Eesti esimese korter-tüüpi hooldekodu eakatele. Ettevõtte plaanis 2013. aastast hakata Kirnas teenust pakkuma 70-90 eakale ja luua kohapeal 50-60 uut töökohta.

2014. aasta sügisel tuli rühm Hispaania ettevõtjaid välja plaaniga rajada Haapsalu kesklinna endise lihakombinaadi territooriumile Eesti suurim andmekeskus, kus pidi tööd saama 200 inimest. Ent Kirna vanadekodust ega Haapsalu serverikeskusest pole enam midagi kuulda. Ka mitme miljardi kroonise investeerimissooviga jaapanlasest ärimees Toshio Kawabe on kadunud nagu vits vette – tõusva päikese maa külad jäid Läänemaale igatahes ehitamata. Nagu vits vette on kadunud ka hispaanlane Javier Ortiz de Artiñano, kes tahtis Risti külje alla rajada golfiküla.

Loetelu võiks jätkata, nimetatud kolm pole esimesed ega viimased pöörased ideed. Kadarpiku rehvitöötlemise ettevõtte oleks nende kõrval poisike, kui peale rehvide purustamise ja kummimattide valmistamise ei räägitaks uuenduslikust ja ülisoodsa hinnaga müüdivast tehnikast, moodulmajadest, elamis-pinnast töölistele, keda võib-olla Läänemaalt ei suudetagi leida. Nagu kõigi ülejäänute puhul jääb hinge alati kahtlus – äkki õnnestub?!

● TEISED LEHED

Toomas Sildam: Isamaa ei näita hambaid

ERR. Oo, Isamaa näitab hambaid, olid mitmed poliitikahuvilised paaril viimasel nädalal üllatunud, jälgides Isamaa ja EKRE sõnalahinguid. Tegelikult Isamaa ei näidanud hambaid, vaid meenutas koalitsioonipartnerile, et nad on olemas, arvab ajakirjanik Toomas Sildam.

Karmide sõnade virr-varr eelneb sageli koalitsiooni lagunemisele, kui just järgmiste valimisteni pole jäänud vaid kolm kuud, nagu sotside ja Isamaa tüli puhul suhtumises ÜRO ränderaamistikku 2018. aasta lõpus.

EKRE juhud ei näinud ette, et nende põikpäisus puhub Isamaas järjest valjemaks küsimuse – kaua me kannatame. Avaliku arvamuse küsitlustes viie protsendi piirile langenud toetus näitab, et see valitsuserakond on muutumas nähtamatuks. Me oleme olemas, nii võiks nüüd üritada tõlkida Isamaa juhtide avalikku ja mitteavalikku püstitõusmist. Me tahame olla pildil ega soovi jääda EKRE varju, saaks lisada.

● LAUSELAEN

„Ei olnud vaja niivõrd andekust nagu lauljal või tantsijal, kuivõrd tuupimist, püsivust ja järjekindlust.”

Läänemaa haigla endine peaarst Tõnis Siir arstiks õppimisest. Lääne Elu, 11. juuli 2020

Kas Putinile peaks vastama?

Oops! He did it again! (Parafraas ammusele Britney Spearsi loole.)
Seekord siis ameerika politoloogilises ajakirjas National Interest.

Jutt käib Venemaa presidendi Vladimir Putini pikast, igavast ja nõukogulikke ajalookäsitluste kliseesid kordavast artiklist, mis üllitati 18. juunil.

National Interest on ajakiri, mida annab välja USA mõttekoda Center for National Interest, mille omakorda asutas Nõukogude Liidus sündinud Dmitri Simes. National Interest oli veel umbes viis aastat tagasi täiesti arvestatav lugemisvara neile, keda huvitasid arutlused maailma poliitika üle. Siis aga muutusid nii Simesi kui ka National Interesti Kremli-sümpaatiad järjeste avalikumaks, Simes hakkas USAs üha läbinähtavamalt tegema lobi Venemaa huvides ning tänapäevaks on ajakiri ennast poliitikavaatlejate jaoks täielikult diskrediteerinud. Küll aga pälvib isegi selline marginaalne ajakiri rahvusvahelist tähelepanu, kui seal avaldab kirjutise Putin ise ja mitte millestki vähemast kui Teise maailmasõja õppetunnist 75 aastat pärast sõja lõppemist. Antud artiklis esitleb Venemaa president oma arusaama minevikust, olevikust ja ka tulevikust.

Putinil on silmnähtavalt isiklik probleem Poolaga. Poolat süüdistatakse Teise maailmasõja vallapästmises, ja seda ei tee Putin esimest korda. Ühes lõigus mainitakse seda, et Balti riigid astusid Nõukogude Liitu oma demokraatlikult valitud valitsuste otsusel vabatahtlikult. Siis teha selgeks, et Molotov-Ribbentropi paktiga on kõik korras, sest Stalin tegi lihtsalt seda, mida enne teda tegi enamik tollaseid Euroopa riike – sõlmisid mittekallaletungilepingu Saksamaaga. Suur osa ruumist läheb vene rahva kangelaslikkuse kiitmisele sõjas fašismi vastu ja selgitamisele, miks on 9. mai venelastele nii oluline. Kui nüüd rääkida Teise maailmasõja õppetunnist, siis Putini jaoks oleks

AIMAR VENTSEL
kolumnist

see sisuliselt uus Euroopa ja võib-olla isegi maailma ümberjagamine mõjusfäärideks, kusjuures arvestada tuleks eriti Venemaa huvidega.

Seeenesest mitte midagi uut ega huvitavat selles oopuses ei olnud. Ehk vast see pisiasi, et kui nõukogude historiograafias valitsesid enne Teist maailmasõda Balti riikides fašistlikud režiimid, siis nüüd olid need muutunud demokraatlikeks legitiimseteks valitsusteks. Nagu kirjutab üks mu kolleeg Facebooki grupis, kus arutatakse Ida-Euroopa poliitikat, et kui Putin oleks oma kirjutise saatnud teadusajakirja, siis eelretsensiooni see artikkel läbinud ei oleks.

Putin on teadupärast kogu aeg ajaloo huviline olnud. 2014. aastal nimetas briti ajaleht The Guardian teda inglisläsi sarkasmiga „entusiastlikuks amatöörajaloolaseks”. Putini ja Venemaa ametliku ajalookäsitluse üle on palju kirjutatud ning ajalugu on seal maal oluline. Venemaa elanikud armastavad arutleda ajaloo üle ja seletada kaasaega läbi ajalooliste sündmuste. Sealjuures tunneb enamik meie idanaabri elanikest ajalugu väga halvasti. Mis aga ei takista inimesi jutu sees välja käimast – reeglina vildakaid – ajaloo fakte.

Kui Putin räägib ajaloo, siis pälvib see muidugi enam tähelepanu ja tekitab automaatselt vastureaktsiooni. Putini maailmanägemist ning ajalootundmist on nüüdseks arutanud Deutsche Welle, sellest on kirjutatud ekspertartikleid, Eesti meedias on sellest

● Venemaa elanikud armastavad arutleda ajaloo üle ja seletada kaasaega läbi ajalooliste sündmuste.

Kui sõnadel pole enam kaalu

Elame ajal, mil sõnadel justkui polekski enam kaalu. Õelda võib ükskõik mida. Et kui on must, siis näita ust. Et ka valged elud loevad. Et müüjatidruk ohus tab riigi iseseisvust. Või et teatris pole Aivar Mäeta enam elurõõmu. Kui valite mind, siis saate 100 eurot pensioonitõusu, aga minu valimise järel saite ainult seitse. Ja sellegi üle peate rõõmus olema, sest varasem oli vaid valimiskampaania tühi lubadus.

Kirjutada võib kõike. Näiteks, et keskkonnakaitsjad ja sõnavabaduse eest seisjad võiksid kõik koroonaviruse surra. Nii võib kirjutada, ja sellest ei juhtu midagi. Sest kui mõni alandatu enesekaitseks öiendama hakkab, siis saab öelda, et see oli nali või valimiskampaania šõu. Või et te ei saanud minust õigesti aru. Kõige parem on öelda sellisel puhul, et haavunu on ideoloogiline tööriist, kes haugub ideoloogiliselt ega oskagi õigesti lugeda ega maailmast aru saada.

Õelda võib ükskõik mida ning sellest ei juhtu mitte midagi. Või kas see ikka on nii, et ei juhtu midagi? Baleeriinid saavad haiget, kui peadirektor neile peale heidab. Musti elab Eestis imevähe, aga nemadki tunnevad end ohus olevat, kui loevad, et vanal Läänemaal elab mees, kellele abikaasa on juba valge silmaaukudega mütsi valmis ömmelnud. Ammugi mitte ei taha mõelda nende meeste peale, kellele meeldivad mehed, või naistele, kellele meeldivad naised, kellele Eesti elu on viimased viis aastat olnud piin, talumatu piin, kui hommikust õhtuni igal pool räägitakse sellest, kellega nad võivad süngi minna

ANDRUS KARNAU
Lääne Elu peatoimetaja

ja kellega mitte. Arutelu käib koduste söögilaudade ja Toompea riigilaudadeni välja ega näita vaibumise märki.

Me petame end kui arvame, et sõnade mõjujõud on jäänud väiksemaks, et need ei tähenda enam midagi. Iga ajakirjanik teab, et iga täht on tähtis, sõnast rääkimata. Koolipoiste nali räägib sellest, kuidas koma tappis inimese. Aga ajakirjanikena teame, et see võibki niimoodi juhtuda. Kui mitte otse, siis vähemalt üle kantuna. Või veel hullem on see, kui sõna tapab inimese nii, et võõrad ega kaasteelised sellest ise aru ei saa. Mõnikord ei saa inimese isegi aru, et ta on surnud. Elab ja hingab, aga hing on surnud. Õhk võib küll üle huulte tulla, aga sõnad enam mitte. Sest keegi ei taha, et teda nimetataks karistamatult puupeaks või väärastunud ideoloogitöötajaks.

Solvatud ja alandatud on kedagi varasematelgi aegadel, sest inimloomus peidab eneses helguse kõrval alati hämarat poolt, mis aeg-ajalt esile trügib. Ent kunagi varem pole olnud aega, mil seda on võinud teha karistamatult. Nii et keegi ei pane kaasinimese mutta trampimist enam tähele. Võib ölgu kehutada ja öelda, et need olid ainult sõnad.

Ott Vallik joonistas ammu, ma ei mäleta kui ammu, umbes 20 aastat

● Lääne Elu loodi 31 aastat tagasi selleks, et aidata kaasa iseseisvusvõitlusele, sõdides sõnadega eesti keele ja meele püsimise eest.

kirjutanud põhjapaneva artikli Balti Venemaa Uurimise Keskuse direktor Vladimir Juškin. Marko Mihkelson ning Karmo Tüür rääkisid sellest Kuku raadio saates „Välismääraja” ning sõna on võtnud veel mitmed teisedki.

Kõik see on ootuspärane. Küsimus on aga, kas seda kõike on vaja. Asi pole ainult selles, et enamikke reaktsioone Putini sõnavõttudele refereerib ka Venemaa riigimeedia. Nende lühikokkuvõtete kaudu saavad Venemaa elanikud järjekordse kinnituse, et neil on üks tore president, kelle iga sõna tekitab maailmas furoori. Ent iga Putini sõna ei peaks maailmas furoori tekitama. Venemaa preteenderib globaalse liidri rollile, kel on Euroopa asjades oma sõna ütelda. Kui nüüd terve parv kommentaatoreid ja poliitikuid tegelevad iga Venemaa presidendi sõna semiootilise analüüsiga, annabki see Kremli eliidile aluse arvata, et iga nende tegemist ja ütlust jälgitakse tähelepanelikult ja sellega arvestatakse. Kõik see kokku aga annab Kremli tunde, et nad ongi üks Euroopa juhtivaid riike, kelle tahtmisega peab arvestama.

Kõigil asjaosalistel on juba ammu meelesst läinud, et 2014. aastal lubas ametlik Venemaa suurel suul „keerata selg Euroopale ja minna Aasiasse”. Nüüd on see retoorika unustatud ning Venemaa näeb ennast kui riiki, kel on endastmõistetavalt õigus nõuda oma huvide arvestamisega kõigi Euroopa riikide poolt.

Just Kremli retooriliste provokatsioonide ignoreerimine näitaks, et Venemaal pole Euroopas sõnaõigust ning et kõik need arvamusel ei huvita suurt kedagi peale ajaloolaste. Mõnikord on signaali puudumine kõige võimsam signaal.

tagasi Lääne Elu juubeliks särge, kus peal on kiri: „Neegrid on siin valged!” Ajakirjanikke on ikka leheneegriteks nimetatud. Oleme meiega, sest igati, kes seda tööd on kunagi teinud, see teab, et see on nagu puuvilla korjamine palava päikese käes. Tüütu, raske villakott soonib selga ja kaela ning tagatipuks võib iga hetk end puuvilla-pöõsa okaste otsas ära veristada.

Kui Ott sellise särgepildi uuesti joonistaks, siis ma peatoimetajana ütleksin talle, et hästi tegid, aga teeme nüüd uuesti. See ei ole enesetsensuur ega lõmitamine ei tea mille ees, vaid arusaamine, et Eesti on osa laiaast maailmast, kus seda sõna enam ei kasutata. Vähemalt viisakaks seltskonnas ei kasutata. Kui keegi ei taha enam eskimojäätiit süüa, siis on see tema valik, mida ei ole kohane narrida, sest ega me eestlastena ka tahaks, et Peterburis oleks müügil tsurkade nime kandev pulgakomm.

Ajakirjanikena me teame, et sõnadel on kaal ka sel ajal, kui tundub, et sõnad on kaalutud. Sõna võib silutada, kiita või surmata ning teha veel tuhandet moodsid tegusid. Ajakirjanike peades ja ajalehetoimetuse vaimus meele püsiv teadmine, et sõnal on kaal, vajab praegusel ajal isearanis hoolega hoidmist. Lääne Elu loodi kunagi 31 aastat tagasi selleks, et aidata kaasa iseseisvusvõitlusele, sõdides sõnadega eesti keele ja meele püsimise eest. Seda me teeme edasi. Aga teeme nii, et keegi ei saa asja eest teist taga haiget, sest sõnadel on kaal ja meie tahame seda kaalu hoida.